

De Wissel

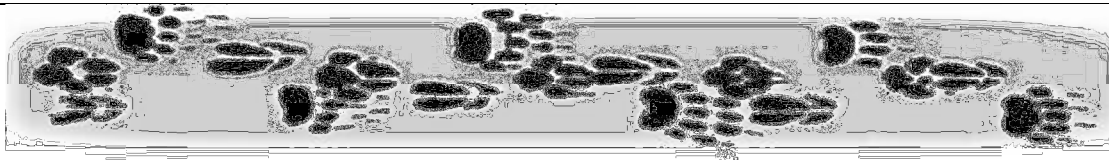
IVN afdeling Eijsden

December 2015

Jaargang 22 nummer 4

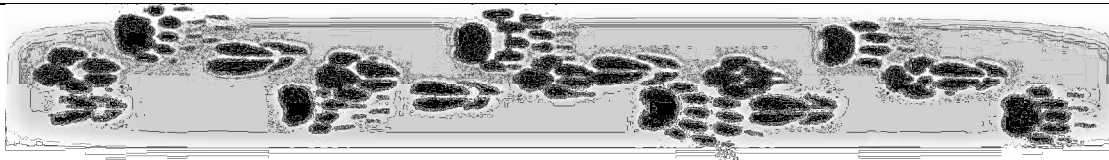
*Instituut voor natuureducatie
en duurzaamheid*

INHOUD

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van De Redactie</i>	3
<i>Van Het Bestuur</i>	3
Uitnodiging	3
Betaling contributie over het jaar 2016	4
Windmolens bij Navagne?	4
Digitalisering (herinnering)	5
<i>Viskes vange (13)</i>	5
De Zeelt (“Louw” of “Law”)	5
De naam	6
Levenswijze	6
Voortplanting	6
Voorkomen	6
Gerechten, geneeskracht en gezegden	7
<i>'Nederlandse natuur herstelt voorzichtig'</i>	7
Roodborst	8
Natuurbescherming	8
<i>Bijzondere Waarnemingen</i>	8
<i>Agenda 2015 / 2016</i>	12
Lezingen 2016	12
Het “Wandelschema” & “Korte Tour”	12
Euregionale natuurwandelingen in 2016	12
Programmaoverzicht 2015 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten	12
Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)	13
<i>Bijzondere Waarnemingen</i> <i>vervolg van pagina: 8</i>	13
Najaar 2015. Scheefbloemwitje bij Fort St. Pieter.	13
Plots meer Dassen in onze contreien!!!!???	20
Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!	21
<i>Zondag 22 november: onbekommerd!</i>	21
<i>Ook dassen sterven.</i>	22
<i>Het Bestuur</i>	24

walpot (drukkerij

VAN DE REDACTIE

Mijn voorwoordje schrijf ik dit keer tijdens een weekend in Friesland. Een paar weken terug waren we voor een weekje in het meest oostelijke deel van Twente.

Grappig om te zien dat, hoe klein ons landje ook is, er toch een grote variatie in de landschappen is. Friesland wijds, plat, waterrijk en overal dijken, Twente met zijn stuwwallen (zand/grind), heidevelden, veengronden, coulisselandschap en sprengen. Limburg hoef ik hier niet te beschrijven voor jullie. Nederland, klein maar gevarieerd.

Ook leuk om het land van noord naar zuid te doorkruisen. Zelfs vanaf de snelweg kan je waarnemingen doen: Reeën, Buizerds op paaltjes langs de weg, Grote Zilverreigers, enz. Kraaien en Meeuwen die spelen in de harde wind. En ten slotte nog een dode Das langs de A2.

Meer waarnemingen in de Wissel.

Onze vaste rubriek over inheemse vissen vertelt dit keer alles over de Zeelt.

Sinterklaas is weer terug naar Spanje, de IVN jaarafsluiting komt eraan en dan is het alweer Kerstmis en het jaar voorbij.

De redactie wenst jullie Prettige Feestdagen en het allerbeste voor het nieuwe jaar.

Veel leesplezier.

Op de website van IVN Eijsden is regelmatig actueel nieuws te vinden. En, zoals u weet, ook de Wissel wordt daar gepubliceerd (in kleur). (ivn.nl/afdeling/eijsden)

PDB

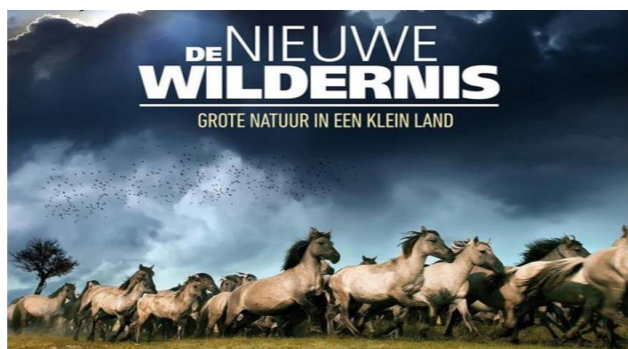
VAN HET BESTUUR

Uitnodiging

Beste Leden van IVN Eijsden,

Het bestuur nodigt alle leden uit voor de eindejaarbijeenkomst op dinsdag 15 december, vanaf 20:00u.

Dit jaar vindt de bijeenkomst plaats in het voormalig schoolgebouw van het Jeanne d' Arc college aan de Kampweg in Gronsveld.

We vertonen de film "de nieuwe wildernis".

Voor wie het moeilijk is om in Gronsveld te komen, neem dan contact op met Jacques Pitors en/of Maarten van der Sande in verband met afspraken over meerijden.

***Namens het Bestuur
Maarten van der Sande***

Betaling contributie over het jaar 2016

Bij dezen het verzoek de contributie voor 2016 te voldoen tussen 1 jan 2016 en 1 maart 2016. Het verschuldigde bedrag is nog steeds € 11,50.

Betaling kan als volgt:

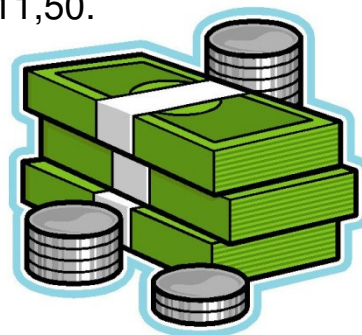
1. Contant aan een der bestuursleden.
2. Per eigen overschrijfformulier.
3. Via internet bankieren.

Ons IBAN-nummer is:

NL05 INGB 0000 927056, ten name van IVN EIJSDEN,
Cuyleborg 65^E, 6228 BE Maastricht.

Nadat de afrekening per 1 maart binnen is zullen die leden welke nog niet betaald hebben een betaling herinnering ontvangen.

Mocht u uw lidmaatschap willen beëindigen dan gaarne z.s.m. bericht aan het bestuur.

Het bestuur

Windmolens bij Navagne?

In de loop van november 2015 bereikte ons het bericht dat er een aanvraag voor een milieuvergunning ter inzage was gelegd bij onze buurgemeente Voeren voor het bouwen en exploiteren van 3 windmolens aan de Schansweg te Moelingen. De windturbines hebben een hoogte van 150 meter en een rotordiameter van 92 meter. Deze molens vormen een soort driehoek en 2 van deze molens zijn gepland ten Zuiden van de Berwijn (bij Navagne). Dus pal tegen de Nederlandse grens aan. De aanvrager is All Energy te Westrozebeke.

Hoewel het bestuur van het IVN windmolens een goed alternatief vindt voor kernenergie en fossiele brandstoffen, zijn wij van mening dat de locatie niet goed is gekozen, om de navolgende redenen:

1. Geluidsproductie. Molens als deze maken dag en nacht geluid. De geluidsbelasting op Eijsden is nu al veel te hoog.
2. Slagschaduwen. Molens als deze veroorzaken steeds terugkerende slagschaduwen die het welzijn van mens en dier aantasten.

3. Effecten op Natura-2000 gebieden (Montagne Pietersberg, Berwijnmonding), het is bekend dat een negatief effect hebben op vogels en vleermuis.
 4. Horizonvervuiling (voor de inwoners van Eijsden en omringende plaatsen en voor toeristen, ook in verband met de nationale Landschap Zuid-Limburg).
- IVN-Eijsden heeft dan ook een schrijven inge-
meente Voeren waarin bezwaar wordt gemaakt
nen. Wij zijn van mening dat windmolenparken
volkte gebieden elders in den lande kunnen
en dat niet overal in het landschap groepjes van de-
molens moeten worden geplaatst (zeker niet in het
Maasdal).

St. Pierre / Sint
molens als deze
zen.
omringende plaat-
bijheid van het Na-

diend bij de ge-
tegen deze plan-
beter in dun be-
worden ontwikkeld
ze enorme wind-
dichtbevolkte

Jacques Piters (secretaris IVN Eijsden)

Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is

jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

Het bestuur

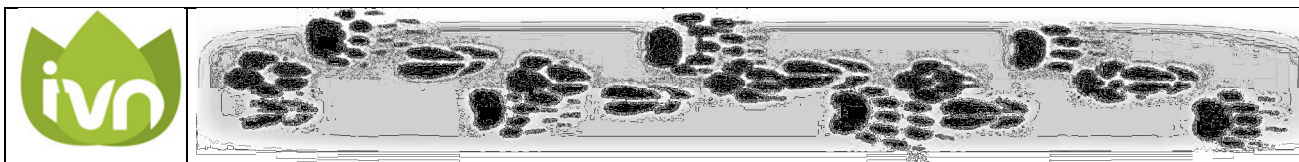
VISKES VANGE (13)

De Zeelt ("Louw" of "Law")

Mysterieuze vissen zijn er genoeg in de Maas. Of het nu is vanwege hun zeldzaamheid of vanwege hun verborgen levenswijze. In het nabije verleden had je geen internet en moest je het vaak doen met "van horen zeggen", als je geen "soorten-opzoekboek" bij de hand had. Dit gold zeker nog voor de kinderen in mijn jonge jeugd, maar ook voor volwassen hengelaars. Die kenden

bepaalde vissen alleen uit de verhalen van anderen. Vorige keer, in deel 12, hadden we het over de Kwabaal, onze inheemse Zoetwaterkabeljauw. Nu wil ik het hebben over de Zeelt, die ook geen alledaagse verschijning was in de Grindmaas. Deze vis uit de Karperfamilie, die wel 70cm lang kan worden,

heeft een rode iris, kwabachtige vinnen, kleine baarddraden, zeer kleine schubben en een bijna niet ingesneden staart. De Zeelt kan ongeveer 20 jaar oud worden.

De naam

In vrijwel geheel Zuid-Nederland en Vlaanderen komen we de naam “Louw” tegen. Volgens veel woordenboeken een mannelijk woord (“nne Louw”, dus). In Eijsden meen ik wel “n Law” (vrouwelijk) gehoord te hebben, ik zei dit althans zelf zo. En ik hoorde het onlangs nog zo bij een leeftijdgenoot. Het “Nederduitsch en Latynsch Woordenboek” (Amsterdam, 1771) spreekt ook over “Law” (maar dan weer als mannelijk woord). Diverse schrijvers van oudere etymologische woordenboeken vermelden “Louw” of “Lauw” als vrouwelijk woord. In het Duits vinden we “Schleie”, in het Engels “Tench” en in het Frans “Tanche” (Waals: “Teinche”).

De betekenis van “Zeelt” is niet ontrafeld. Heel misschien is dit woord verwant aan een Oudnoors woord dat voor Haring wordt gebruikt (“Sild”). “Louw” is verwant aan “slijm” en “lijm” en betekent: “de slijmerige” (vis).

Levenswijze

De Zeelt is voornamelijk actief in de nachtelijke uren en leeft vlak boven de bodem tussen de waterplanten. De Zeelt wordt meer aangetroffen in rustige wateren met een modderbodem dan boven grindbodems. Hij is een echte omnivoor en eet zowel kleine waterdiertjes als delen van planten. In de winter houdt de Zeelt een soort winterslaap, maar ook in de zomer kan hij inactief zijn (“zomerslaap”). Hij is sterk gebonden aan water met een dichte plantengroei.

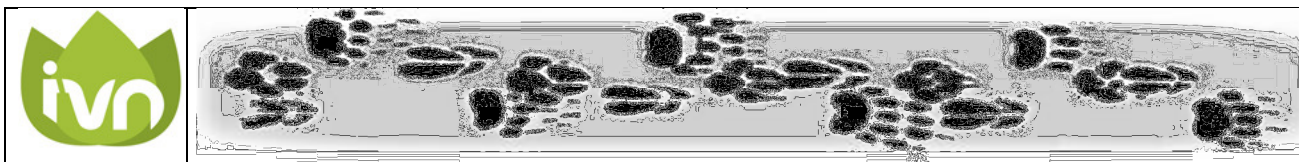
Voortplanting

Als de Zeelten een paar jaar oud zijn dan zoeken ze de oevers van de wateren op (in de vroege zomer). Daar wordt gepaaid tussen de waterplanten. Grote aantallen eitjes (tot wel 900.000) worden dan afgezet op de onderwatervegetatie. Het voortplantingswater wordt doorgaans door de zon opgewarmd tot wel 20 °C. Uiteraard worden de meeste jonge larven van de Zeelt al snel weer opgegeten door andere vissen. Jonge Zeelten hebben een donkere vlek bij de staart, misschien wel om roofvissen af te leiden.

Voorkomen

Tijdens mijn jonge jeugd, ik schat rond 1971, vond ik éénmaal een Zeelt in de Maas, ongeveer ter hoogte van de huidige meetboot van Rijkswaterstaat. Een aparte vis, inderdaad.

Op 22 maart 2012 werd er 600 kilogram jonge Zeelt uitgezet door de Visstand Verbetering Maas bij de Eijssder Beemden (evenals 600 kilo Kroeskar-

per). Of men hierbij rekening heeft gehouden met het feit dat inheemse Zeelten van oorsprong donker bruinachtig gekleurd zijn, is mij niet bekend. In het verleden zijn er in Nederland door de Heidemaatschappij ook andere kleurvariëteiten uitgezet (meer olijfgroen), de zogenaamde Masurische Zeelt uit Oost-Pruisen.

Gerechten, geneeskracht en gezegden

Uit historische geschriften zijn allerlei recepten bekend met Zeelt. Hoewel de vis van zichzelf niet als bijzonder smakelijk werd gezien, wist men toch lekkere gerechten te bereiden met Zeelt (gevuld met eieren, geschaafde amandelen, knoflook, peterselie, peper en saffraan, of gestoofd in rode wijn met champignons, truffels en artisjokken). Zelfs pruimen, kersen en rozijnen werden gebruikt in een vulling met eieren. Of gewoon bakken in olie en boter was natuurlijk ook altijd goed.

Aan de Zeelt werden geneeskrachtige eigenschappen toegedicht. Zo werd er gedacht dat gewonde vissen (zoals Snoeken) die in aanraking kwamen met de huid van een Zeelt, daar weer door genazen (in de vrije natuur dus). Ook werd de (vaak levende) Zeelt gebruikt bij allerlei menselijke kwalen.

In de Diksjenaer van het Mestreechs (uitgave 1985) vindt men bij "Louw": "die met hun lever sukkelde, mósten 'nne Louw op hun hart drage".

Een leuk Maastrichts rijmpje in deze tijd van het jaar is ook: "Sinterklaos ging vèskes vaange, bleef met ziene baard in de vèskis haange. Sinterklaos reep: ouw, ouw, ouw! Hiel zien neus waor roed en blouw".

Jacques Piters

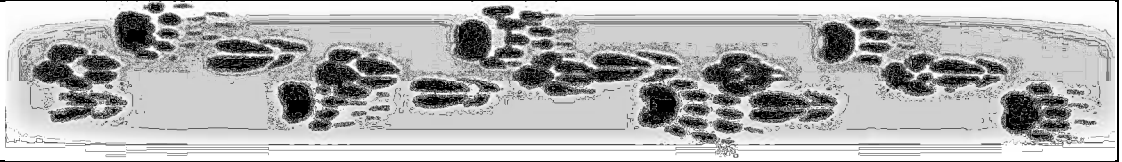
'NEDERLANDSE NATUUR HERSTELT VOORZICHTIG'

De Nederlandse natuur herstelt voorzichtig. Vooral onder het zoetwateroppervlak groeit de natuur erg hard. Dat meldt de Volkskrant op basis van onderzoek van het Wereld Natuur Fonds (WNF).

Sinds 1990 is er een licht herstel zichtbaar in Nederland. De populaties van diersoorten zijn sinds dat jaar met ongeveer 15 procent gestegen, die conclusie trekt het WNF in het eerste Living Planet Report voor Nederland.

Het rapport is gebaseerd op de Living Planet Index. Daarin wordt de populatieontwikkeling van meer dan vierhonderd diersoorten berekend op basis van tellingen die gedaan zijn tussen 1990 en 2013. De stijging compenseert volgens het WNF slechts een fractie van het grote verlies in de vorige eeuw.

Vooral diersoorten die leven in zoet water, moerassen en in de open Noordzee zorgen voor de groei. Vrijwel alle vissoorten groeien in aantal of waren stabiel. Ook libellen en vogels die rond het water leven komen meer voor. De onderzoekers noemen de verbeterde waterkwaliteit als belangrijke oorzaak hiervan. Het WNF noemt het opvallende natuurherstel hoopgevend, maar gering en kwetsbaar.

Roodborst

Op land is de situatie iets minder positief. Op het agrarisch landschap was de krimp van het aantal dierpopulaties 40%, in natuurgebieden nam het aantal met 30% af. Slechts enkele diersoorten die bijna overal kunnen overleven namen toe in aantal, het gaat daarbij om bepaalde vleermuizen, soorten vlinders of de roodborst.

"Dit rapport zegt misschien niet alles over de verscheidenheid aan diersoorten, over de biodiversiteit, maar wel over de populatiedynamiek. En je ziet dan dat de specialistische soorten achteruit gaan", aldus Berry van der Hoorn, die namens Naturalis bij het rapport betrokken was.

Natuurbescherming

De voorzichtige toename van dieren laat volgens het WNF zien dat gerichte natuurbescherming werkt. Sinds begin jaren negentig is de natuur beter beschermd en de milieudruk verminderd dankzij Europese regelgeving en gericht natuurbeschermingsbeleid.

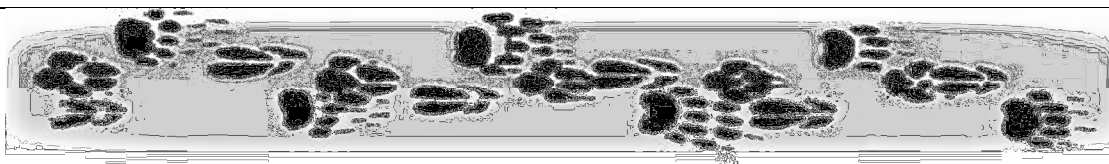
"Nederland kan aan de vooravond staan van historisch natuurherstel", aldus WNF-directeur Johan van de Gronden. "Dit rapport geeft ons daarvoor de handvatten. Vooral als we de uiterst schadelijke intensieve landbouw kunnen kantelen naar een milieusparende variant kan het prille herstel zich vol doorzetten."

Door: NU.nl/ANP

Gepubliceerd: 29 oktober 2015 04:54

BIJZONDERE WAARNEMINGEN

- @ 06.09 Netty Hornstra meldt: op zondag 6 september cirkelden $\pm$ 35 Ooievaars boven de kunstroute in Eijsden en vlogen met draaiende bewegingen in zuidelijke richting.
- 07.09 De pluk van der Conference Peren is gestart.
 - 08.09 Er worden enkele meldingen gedaan van overtrekkende Ooievaars. Geringe aantallen. Dat komt overeen met de meldingen van elders. Een bevriende avondlijke wandelaar schrikt een paar keren van Wilde Zwijnen.
 - 09.09 Hagedissenweer. Ik tel meer dan 10 jonkies en 1 volwassen Levendbarende Hagedis. Slechts 1 Hazelworm. Links en rechts foerageren nog Huiszwaluwen en Boerenzwaluwen op trek. Ik zie ook een partij Grote Gele Kwikstaarten bij de Köbbesweg. Trekkers blijkbaar. De 2 Witte Kwikken vallen daarbij in het niet.
 - 10.09 Uit Meerssen wordt een dode Das gemeld. Overal wordt gras of klaver geoogst. Zus José kan nog eens genieten van een complete familie Dassen. Liefst 12 stuks laten zich aan haar zien.
 - 11.09 Martin Creuwels en John Wiersma zien een grote dode Das liggen

langs de A2 ter hoogte van de frituur bij de grens van Moelingen.

- 12.09 De oogst van de uien is ook gestart.
- 13.09 Vandaag maar 3 Levendbarende Hagedissen en 1 mini Hazelworm.
- @ 19.09 Wim Souren meldt: Gezien bij het oversteken van de Kommelseweg Withuis: een Hermelijn.
- 19.09 2 Ijsvogels pauzeren even op de draad langs de Voer bij de voormalige Oliemolen van Laag-Caestert.
- 20.09 Langs de Scheelbergsweg toch nog eens 2 onvolwassen Levendbarende Hagedissen. Tevens rondfladderend 1 Koolwitje, 1 Atalanta en 1 Oranje Luzernvlinder.
- 23.09 Mevr. Annie Warnier meldt dat er ongeveer 20 Kraanvogels over Breust zuidwaarts vlogen om 09.00 uur. Tussen Lanaye en Lixhe is er al maïs geoogst.
- 25.09 Secr. Jacques Piters ziet een dode Das liggen langs de Kloppenbergweg ter hoogte van autobedrijf Hoen. Een mannetje. Eerder meldde hij een Steenmarter langs de Emmastraat.
- 01.10 Dhr. Guido Aussems, rustend tandarts alhier, meldt de dode Das van 25.09 ook.
- 02.10 Met Joost e.a. een ouderwetse struintocht gemaakt in de regio Stavelot. Joost leidde zijn aanhang via de kaart en improvisatie. Een pittige tocht die ons over de uit de wielerwereld bekende cotes voerde. Die van Stavelot, Stockeu en de Wanne. Tot ruim 500m hoog. Een prachtige tocht door een groots landschap. Onze vogelaars deden hun best. Grote Gele Kwik, Witte Kwik, Zwarte Roodstaart, Zwarte Specht en heel wat klein grut ontsnapten niet. Rondfladderend ook wat Atalanta's en vooral Citroenvlinders. Op een bospad dan plots een fraaie Hazelworm, bruin en stijf van de kou. Toch ook nog wat planten die bij ons niet voorkomen. Volop paddenstoelen en zwammen. Weinig sporen van wilde zoogdieren. Na afloop was het goed vertoeven op een terras bij de fameuze Abdij. In de oktoberzon! Op de terugweg zien wij dat in Wallonië al volop maïs geoogst wordt.
- 02.10 Dhr. Hub Gilissen meldt een grote dode Das langs de Linderweg in Eckelrade. Ik zie een dode Egel op de Heugemerweg.
- 03.10 Ook bij ons is de maïscampagne op gang. Tussen 19.00 en 19.15u laten zich nog enkele Dassen zien.
- 05.10 Een Meschenaar meldt dat er een tijdje terug, 's ochtends toen hij zijn hond uitliet, een dode Das lag op de Bernauwerweg. Min of meer aan flarden gereden.
- 07.10 De Heren Heijnen en Reumers uit Gronsveld melden het kadaver van een Das op de dassenburcht in de Helweg. Even op en neer naar het Brabantse land geweest. Vanuit de trein is te zien dat overal maïs wordt

geoogst.

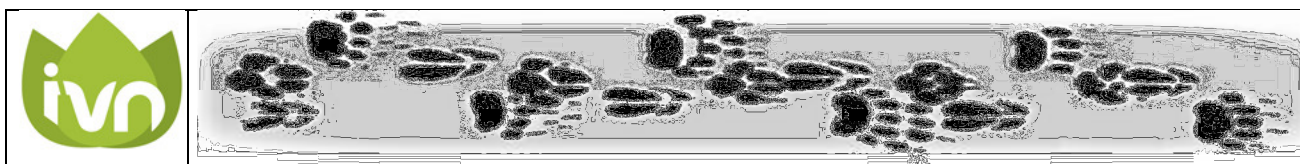
- 08.10 Met Frans Jongen e.a. een tocht gemaakt rond Hombourg. Op zo'n herfstdag weinig te zien van wild en vogels. Fraai landschap. De twee, mij al jaren bekende, dassenburchten die wij passeren zien er goed uit.
- 10.10 Links en rechts wat trekkende Witte Kwikstaarten en ander klein grut op de al kale akkers. Ook gelukzoekers ijverig bezig met hun detectors. Er wordt ook nog gras geoogst.
- @ 14.10 M. Janssen meldt: vanuit Eijsden gezien in de Eijsder Beemden kort voor het haventje links op de oever van de Maas wordt, zo lijkt het, een boom (wilg) geveld. Ik vraag me af of dat dit het werk is van een bever.
- 16.10 Met Joost e.a. een tocht gemaakt rond Simmerath. Voetspoor 182 uit 2013 van Herman van Eck. Een pittige tocht.
- 18.10 Uit Mheer wordt een dode Das gemeld. Langs de weg van Banholt richting Bergenhuizen.
- 20.10 De Kraanvogels laten onze contreien tot nu toe links liggen. Mijn wandelkameraad meldt 17 Kraanvogels zuidwaarts vliegend over Verviers.
- 24.10 Tocht gemaakt door de streek tussen Termaar en Bruisterbosch. Weinig te zien, geen wild. Wel in de achtertuin van kameraad Cor in Termaar 2 Atalanta's en 1 Dagpauwoog. De dassenburchten in de regio zien er goed uit. In het grote spaarbekken vlakbij het Kraaienbosje zijn zowaar 2 vluchtpijpen gemaakt door de Dassen
- 26.10 Telefoontje uit Mheer: Jean er trekken honderden Kraanvogels over om zowat 16.00 uur. Nakijken op waarneming.nl leert dat de trek blijkbaar goed bezig is en dat er heel wat Kraanvogels over Zuid-Limburg naar het zuiden trekken.
- 27.10 Langs de Ezelsweg richting Zevenheuvelen wordt gras geoogst. In de oktoberzon laten zich de Muurhagedissen zich volop zien.
- 29.10 Consternatie boven aan de Kampweg nabij de kennel. Een Wild Zwijn maakt amok. Een Eckelraadse jager maakt met een gericht schot een einde het spektakel. Een joekel van wel 90 kilo!
- 30.10 Met Henri e.a. Voetspoor 163 uit 2001 gelopen. Vertrek in Mheer. Met de schrijver van toen, een zekere Jean Creuwels, als gids bij uitstekend wandelweer een fraaie herfsttocht. Genieten van de kleuren, het landschap met zijn vergezichten. De vogelaars Bert en Jo noteerden heel wat klein grut. Zoals Staartmezen, andere mezen, Vinken, Putters en Roodborstjes. Grotere vogels als Grote Lijsters, Kramsvogels, Koperwieken en Roofvogels ontsnapten ook niet aan hun aandacht. Hier en daar een fladderende Atalanta, Dagpauwoog of Koolwitje. Ook grote Libellen en zelfs nog een Hoornaar. De kapel van het Trichterbeeldje bleek fraai opgeknapt en in het zonnetje gezet. Geen wild te zien maar Jean attendeerde zijn volgelingen wel geregeld op de aanwezige dassensporen.

- 31.10 Om ca. 21.15u paradeert een adulte Das vrolijk door De Heeg bij de rotonde kruising Oeslingerbaan en Langendaal.
- 01.11 Zowaar nog een rond fladderende Oranje Luzernevlinder langs de Bronckweg. Broer Martin ziet weer een dode Das liggen langs de A2 ter hoogte van de frituur voorbij de grensovergang. Op het Vroendaal en op St. Amand wordt volop maïs geoogst. Langs de percelen staan/zitten mannen in het groen.
- 02.11 Even een minispeurtocht. Inderdaad wat meer sporen van Wilde Zwijnen in mijn gebied dan voor enkele weken.
- 03.11 Nog steeds trekken er Kraanvogels naar het zuiden.
- 06.11 Merkwaardig. Voor de 3^e keer een tocht gemaakt die ik andere jaren ook maakte in deze periode van het jaar. Nu 3 keer zonder wild te zien. Wel een Atalanta en 2 Koolwitjes. Vorige jaren telkens Reeën en een enkele Haas. 's Avonds steekt een Vos de Rijksweg over, De Heeg binnen.
- 08.11 Eens naar het Caestertveld. Goed voor een fraaie nagenoeg witte Buizerd, wat Vlinders en een Vos. Op het Belgisch deel aan de zuidkant van La Berwinne meer vogels. Merels, Vinken, Mezen, Eksters, Roodborstje en een Winterkoninkje. Op het rotseiland in de Maas heel wat Aalscholvers van diverse leeftijd, Nijlgansen, Futen. Bij het weggaan plots boven La Berwinne een blauwe flits: een IJsvogeltje. Vanaf mijn balkon dan nog twee Grote Zilverreigers in het hamstergebied van Heer.
- 22.11 Maria Janssen-Rutten meldt: vanmorgen, rond 10 uur zag mijn schoonzoon Koen Tijert op zijn "renrondje" een dode das liggen. Hij lag in het groenstrookje aan de 3-sprong waarvan het weggetje rechtdoor naar de St. Geertruiderweg voert, het rechtse weggetje naar Mesch en het middelste de Zeven Heuvelen inloopt. Wij hebben het gemeld bij Jean Creuwels, maar blijkbaar worden dode dassen niet meer opgehaald?
- 10.11 Twee dagen achtereen zie ik overdag een Vos in de Witgrubbe. In de lucht daar steeds twee buizerds. Een koppel?
- 17.11 Het park van Kasteel Eijsden wordt weer bezocht door een Das.
- 18.11 Een tocht gemaakt tussen Moelingen en Berneau. Boven op Longchamps nog een aantal percelen hoogstam met een mengelmoes van oud en jong qua leeftijd. Idem onderhoud. Idem soorten fruit. Ook nog grazende koeien. Dat zie je bij ons helaas niet meer.
- 22.11 Maria Janssen-Rutten meldt een dode Das langs de Voerenweg tussen de Drieheuvelen en de Witgrubbe. Ook Peter Piatek meldt dit. Idem de heer Pierre Closset uit Mariadorp.
- 25.11 Een Sperwer houdt de kleine vogels uit de tuinen van de 12 Septemberstraat in de gaten. Een andere jaagt boven de tuinen tussen Kerkstraat en Schoolstraat. Een Eekhoorn steekt de Graaf de Geloeslaan over richting dokter Jacobs.

Zie verder op pagina: 13

AGENDA 2015 / 2016

Lezingen 2016

Onderwerp, spreker en plaats wordt bekend gemaakt via de plaatselijke pers en op de site van ons IVN. Hebben wij uw mail adres dan ook per mail.

De zaal is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Getracht zal worden in elke laatste week van een maand een spreker te vinden. Houdt de lokale pers dus in de gaten.

Het "Wandelschema" & "Korte Tour"

20	jan	Cadier en Keer, 9km	11.00uur
----	-----	---------------------	----------

Het programma is samengesteld door José Goessens, Marianne Schols en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolsysteem.

Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon, ongeacht de afstand. Deelname aan deze wandelingen geschied op eigen risico en verantwoording. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672
email: asvansanten@home.nl

Euregionale natuurwandelingen in 2016

Organisator Frans Jongen heeft voor 2016 zijn wandelschema alweer klaar. De routes zijn afkomstig uit de Natuurgids of uit de Wandelgids Zuid-Limburg van de heer Waszlo. Op de oneven vrijdagen kunt u terecht voor deelname. De tochten gaan onder alle weeromstandigheden door. Goed schoeisel en proviand voor onderweg zijn nodig. In principe is het vertrekpunt de parkeerplaats bij de kerk van Mheer alwaar het om 09.00 uur verzamelen geblazen is. Kosten € 1 voor de organisatie en een bijdrage in de kilometerkosten van uw chauffeur. Via carpoolen dan naar de echte tocht. Na afloop terug naar Mheer.

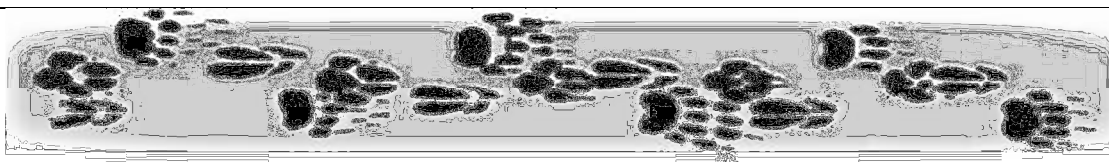
18 dec	Mheer	15,0km	
8 jan	Sint Geertruid	16,8km	WZL 868
22 jan	Hulsberg	15,6km	WZL 870
5 feb	Epen	19,5km	WZL861
19 feb	Eijsden	15,3km	WZL865
4 maart	Bemelen	15,5km	WZL782
18 maart	Mechelen	16,7km	WZL731
15 april	Colmont	14,0km	WZL818
29 april	Langerwehe	18,0km	Voetspoor272

Voor nadere inlichtingen organisator Frans Jongen, tel. 043-4571705 of 06-25486395.
Mailadres: fransjongen@hetnet.nl

JC

Programmaoverzicht 2015 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten

Datum	Tijd	Activiteit	Vertrekpunt /contact
DECEMBER			
Maandag 28	09.00	Winterbekentelling - Voer	Kasteelpark

JANUARI 2016			
Dinsdag 5	19.30	Nieuwjaarstreffen	??

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Wiel	408 19 41
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10	Frans	409 12 83

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen. Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)

--	--

Ook in 2015 gaan we weer iedere laatste vrijdag in de maand op pad om planten en bomen te bekijken. We vertrekken steeds om 13.30 uur (tot 16.00 uur) vanaf verschillende locaties. Het programma bespreken we in januari. Dus als je mee wilt lopen dan mail even tineke.de.jong@kpnplanet.nl

BIJZONDERE WAARNEMINGEN VERVOLG VAN PAGINA: 11

- 26.11 Eindelijk weer eens een reebok, in gezelschap van 4 Reeën, op een maïsakker langs de Voerenweg. In Laag-Caestert laat zich nog 1 Muurhagedis zien.
 - 27.11 Met Joost e.a. een struintocht gemaakt rond Hergenrath en Hausset. Bij uitstekend wandelweer. Geen wild wel heel wat kleine vogels. Topper: Kuifmezen.
- @ 06.12 Peter De Bie en Sietske van der Veen zien rond 15:30 een dode Das langs de A2 (richting zuiden bij paaltje 164,1, vlak voor de afrit naar Gronsveld). Zo te zien een fors exemplaar.

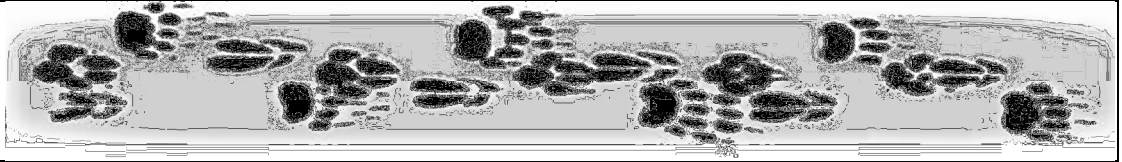
Jean Creuwels, met dank aan de melders

Najaar 2015. Scheefbloemwitje bij Fort St. Pieter.

De weerkundige herfst van 2015 begon niet met een nazomertje. Dat is waar je toch ieder jaar wel wat op hoopt, mooi weer tot Allerheiligen, als het even kan...

Woensdag 9 september. In Vaals wordt een Sleedoorndpage gefotografeerd. Enkele jaren geleden zag ik zo'n zeldzame vlinder aan de Duitse kant van de Vaalserberg.

Donderdag 10 september. Bij Warnsveld (Zutphen) wordt bij een vistrap in de Berkel een Zwartbuikwaterspreeuw gefotografeerd. Hij zat er al zeker iets langer op die plek. Van deze vogel is bekend dat hij langdurig op één plaats kan blijven.

Vrijdag 11 september. Zonnige dag (20°C). Kleine Vuurvlinder op het weijtje nabij Walpot aan de Ir. Rocourstraat. Misschien zit het er toch nog in met die nazomer.

Zondag 13 september. Lezing over vuistbijlen in het Ursulinenconvent door professor Corbeij uit Leiden. Specialistische kennis. Wel anderhalf miljoen jaar lang gebruikte de mens deze stenen voorwerpen, alvorens recentelijk op metaal werd overgegaan. Er bestaan diverse visies op de belevingswereld van de prehistorische mens, in relatie tot bewerkingstechnieken. Kunnen we het maken van vuistbijlen ook als een soort instinctief ingegeven handeling zien? Een punt van discussie onder wetenschappers. Later in de prehistorie werden er ook o.a. fraai gepolijste stenen werktuigen gemaakt, deze vielen buiten het onderwerp van deze lezing. Drukke Limburgs Landmarkt te Mesch. Wiel Schins meldt een dode Das langs de A2 nabij de grens.

Maandag 14 september en woensdag 16 september zijn er regenbogen te zien vanuit Moerslag en Margraten.

Zaterdag 19 september. Uw secretaris bezoekt de IJzeren Man te Weert (Achterbandag van de Milieufederatie in het Natuur- en Milieucentrum). Léon Rademakers (weerman van L1) geeft een lezing over het klimaat. Ook wordt er de "fossiel-vrij" verklaring getekend. Uiteraard gaat het hier om fossiele brandstoffen, zoals olie, steenkool en gas, niet om de in het Krijt bewaard gebleven fossiele Mosasaurussen of Zee-egels. In het aquarium in het bezoekerscentrum zwemmen inheemse vissen. Ik zie er Blankvoorns, Riviergrondels en zelfs een Zeelt bij zwemmen. Tijdens de wandeling langs de Tungelroyse Beek zien we veel paddenstoelen zoals Aardappelbovisten en Kastanjeboleten. Ook allerlei interessante planten zoals Nagelkruid.

Zondag 20 september. In de tuin van Jenny in Banholt een Kleine Vuurvlinder op de roze Hemelsleutel. Ook een Argusvlinder laat zich er zien.

Woensdag 23 september. Malaga in Zuid-Spanje heeft nog 36°C.

Zaterdag 26 september. Verhuizing van het IVN vanuit de oude Dassenburcht in Eijsden naar de Jeanne d'Arc school aan de Kampweg in Gronsveld. Wordt het nu de Dassenheuvel? Op de valreep nog even naar de Sint Pietersberg kunnen gaan: Gele Luzernevlinder gezien!

Zondag 27 september. Sensatie bij de vlinderwaarnemers: Pieter Vantieghem fotografeert bij Fort Sint Pieter een nieuwe dagvlinder voor Nederland en België: het Scheefbloemwitje. Deze soort breidt zich uit van Zuid-Duitsland naar

het Noorden, waarschijnlijk door de klimaatverandering. De grappige naam is ontleend aan de bloemen waar hij op vliegt: Scheefbloemen. Tijdens een wandeling langs de Maas zien Jenny en ik een Fuut onderduiken en daarna boven komen met een vers gevangen vis!

Maandag 28 september. Er komen steeds meer berichten over het aanwezig zijn van water op Mars.

September 2015 verliep zonder zomerse dagen van boven de 25°C. Er werden zelfs amper warme dagen (boven de 20°C) geteld.

Donderdag 1 oktober. Gele luzernevlinder bij de golfbaan in Eijs-Wittem.

Zaterdag 3 oktober. Bezoek aan de Grensmaas nabij Smeermaas. Zeer lage waterstand. Misschien kun je hier nog wel te voet oversteken naar Borgharen. Met een paar hele hoge "sjtievele" aan. Hoewel, misschien is dit meer iets voor hoogzomer, "oetsjievele" lijkt me nu geen pretje, en dan met een nat pak naar huis...

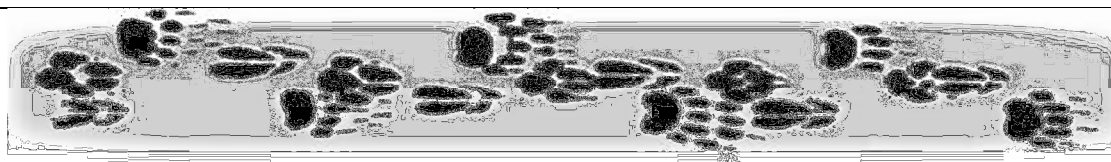
Zondag 4 oktober. De Schapen aan de Trichterweg gebruiken de (droge) hardstenen drinkbakken als rustplaats. Het ligt blijkbaar prettig in zo'n bak.

Maandag 5 oktober. Zeer rode zonsopkomst.

Dinsdag 6 oktober. Na de bestuursvergadering aan de Kampweg zien Maarten en ik een sterrenpatroon aan de Noorderhemel. Maarten vertelt dat dit het Sterrenbeeld "Grote Beer" is. Een gedeelte daarvan staat ook bekend als de "Steelpan".

Woensdag 7 oktober. Er zijn alweer fossielen ontdekt van een voorloper van de huidige mens, in Zuid-Afrika deze keer.

Donderdag 8 oktober. De zomer lijkt als een nachtkaaars uit te gaan (maximum 13.3°C). Ik kan me niet voorstellen dat we nog een nazomer krijgen.

Vrijdag 9 oktober. Op Pluto is waterijs aanwezig. Welke ontdekkingen staan ons nog meer te wachten in de toekomst?

Zaterdag 10 oktober. Op de fiets naar Maastricht en gewandeld langs de nevengeul aan de Kleine Weerd. Benieuwd wat deze gaat opleveren aan natuur.

Zondag 11 oktober. Oranje Luzernevlinder in de tuin van Jenny. Gewandeld naar Altembroek (tentoonstelling kleurrijke schilderijen Herman Brood). Daarna plukdag Natuurpunt in een boomgaard met oude Appellassen (zoals de rode Sterappeltjes).

Maandag 12 oktober. Autoruiten krabben in Oost. Bij Castricum worden 10 Noord-Atlantische Grienden (Walvissen) gezien in de Noordzee (door één waarnemer). Ondergetekende ziet 6 Schoenlappers bij elkaar op een kleine pol Herfstasters in Margraten: 2 Atalanta, 2 Dagpauwoog, 1 Gehakkelde Aurelia en 1 Kleine Vos.

Dinsdag 13 oktober. Zeer koude dag voor deze tijd van het jaar, winterweer (Beek maximum 4.9°C).

Woensdag 14 oktober. Bij het opstaan reportage op tv (Hart van Nederland) over duiken in de Kempervennen, alwaar ontmoeting met enorme Meerval ("2.5 meter").

Regenachtige ochtend in het Maasdal. Eekhoorn langs het Savelsbos. In Margraten valt tussen 9 en 10u zelfs natte sneeuw, die niet blijft liggen. Op de Vaalserberg en andere hoge delen van Zuid-Limburg wordt het zelfs even wit. Deze dag wordt het in Beek niet warmer dan 4.0°C, dit is een landelijk koude record voor deze dag en ook een vroegterecord voor zo'n lage temperatuur.

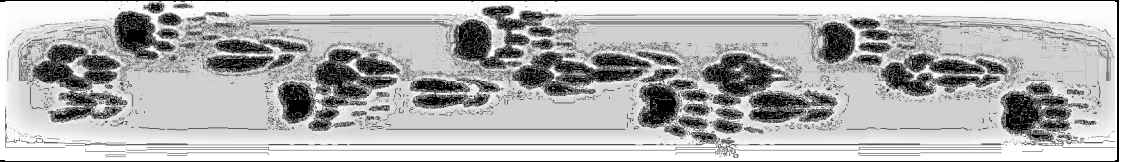
Donderdag 15 oktober. Er worden 47 fossiele tanden en kiezen gevonden van een vroege Homo sapiens (sapiens) in een Chinese grot (minstens 80.000 jaar oud). Deze prehistorische mensen uit Afrika bereikten Oost-Azië dus al vroeg. Uit deze tijd zijn in Europa alleen nog sporen van Neanderthalers gevonden.

Vrijdag 16 oktober. Zeer onaangenaam weer.

Zaterdag 17 oktober. Breust heeft er een taverne bij: de Paternoster.

Zondag 18 oktober. Jeu de boulesbaan in Breust. Alweer mooie plaatjes kunnen maken van 7 Dagpauwoog, 1 Gehakkelde Aurelia en 1 Witje op de Herfstasters in de zon bij slechts 8.9°C.

Vrijdag 23 oktober. Bericht van de Vlinderstichting: op 22 juli 2015 werd er al een Scheefbloemwitje gefotografeerd in de tuin van Marlie Huskens in Posterholt. De bloem waar het Witje op zat was inderdaad Scheefbloem. Iedereen die deze plant in de tuin heeft kan de komende jaren uitkijken naar dit nieuwe Witje!

Zaterdag 24 oktober. Een aangename dag, hoewel niet warm. Op de fiets door de Trichterweg. Kraaien, herkenbaar aan de zwarte snavels, gebruiken de asfaltweg om Walnoten open te krijgen. Bont Zandoogje nabij de Catharinastraat in Oost. Annelize Martens ziet 40 Kraanvogels ("Kroenekraoje") boven Banholt. Pa vindt tussen de verhuisspullen het verkiezelde stuk Sigillaria terug. Dit versteende stuk Zegelboom uit het Carboon werd door mij in het Maasgrind bij Eijsden gevonden, rond 1971. Een vergelijkbaar stuk (uit het Boven-Carboon, 331-299 miljoen jaar geleden), werd gevonden in de Maas bij Meers. Ook in een brochure over de Grensmaas vond ik een foto van zo'n verkiezeld stuk Zegelboom.

Zondag 25 oktober. Jubileum Stichting Eijsdens Verleden in het Ursulinenconvent. Wandeling door Oud-Eijsden langs vroegere winkels. Ook de brouwerij "De Haan" van Henquet in de Kerkstraat (waarvan het huis nog bestaat), wordt aangedaan. Bij de tentoonstelling zijn de weinige overgebleven glazen, flesjes en bierpullen te zien. Ook het nog volle flesje Morellenbier ("Morella") is erbij.

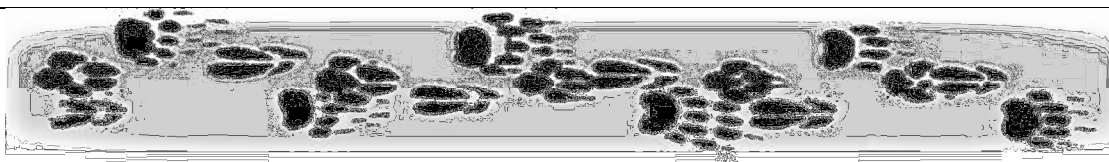
Maandag 26 oktober. Boomblauwtje aan de Eijkerstraat en Kolibrievlinder op gele Buddleia in de Erk in Margraten. Verder veel Dagpauwoog op tuinbloemen. Gouden boom in Margraten bij de "Appelgaard". Vele Kroenekraoje boven Banholt (17.10u). Ik hoor er om 18.57u nog boven Margraten. Indian Summer met rood-en-gele Esdoorns.

Dinsdag 27 oktober. Distelvlinder op Herfstasters levert erg mooie foto op. Klassieke situatie ook van meerdere Schoenlappers bij elkaar op Herfstasters (Gehakelde Aurelia, Distelvlinder, Dagpauwoog). Pa en Ma zien vanaf de fiets 2 groepen Kraanvogels van 100-200 stuks boven de Catharinastraat in Oost. Zwarte Kraai met Walnoot in de weer bij Bruisterbosch. Deze dag kent een tweedeling: maximum 21 °C in Zuid-Limburg, Groningen mist en slechts 9 °C.

Woensdag 28 oktober. Grote Zilverreiger, Blauwe Reiger en Buizerd bij Bruisterbosch. De waarneming van de groep Grienden in de Noordzee wordt bevestigd. Vele tientallen waarnemers zien ze langs de Zuid-Hollandse kust, ter hoogte van Scheveningen.

Donderdag 29 oktober. Natuurbericht: het gaat goed met de Beekprik ("Nuuëgenuiger") in Nederland. Dit aparte aal-achtige visje hoop ik nog eens te kunnen zien in een schone beek.

Zaterdag 31 oktober. Zeer mooie zonnige dag. Op de Sint Pietersberg vliegen nog vele Oranje Luzernevlinders (8) en enkele Icarusblauwtjes (3) op

een niet gemaaide en begraasde helling met nog veel bloemen nabij de Duivelsgrot. Dat is dus goed beheer. De schrikdraad zorgt ervoor dat ook mensen het gebied niet betreden.

Zondag 1 november. Allerheiligenzomertje (zon en 17.3°C). Net zoals vorig jaar, toen het zelfs nog warmer was rond deze tijd. Dezelfde vlinders als gisteren op de Sint Pietersberg. Nu zien we ook nog een Kleine vuurvlinder erbij. In Ieper wordt zelfs nog een Tijgerblauwtje gezien in een tuin op Stijf IJzerhard en in Veurne een Grote Vos (op Klimop, 2 dagen achter elkaar vanaf 31 oktober).

Maandag 2 november. Autoruiten bevroren in Oost. Jenny ziet Paddenstoelen nabij Bruisterbosch: Parasolzwammen. Een roze Viburnum komt in bloei (lijkt op Sierkers).

Dinsdag 3 nov. Beek-Maastricht maximum 20.9°C.

Woensdag 4 november. Nog steeds warm in de zon tijdens de middaguren. Later wordt het donker in Margraten met regen.

Donderdag 5 nov. Teletekst L1 meldt: "Eijsden in Maasdal maximum 19°C".

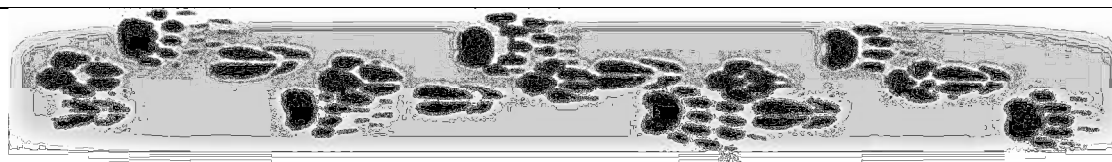
Zaterdag 7 november. Zeer zachte nacht. Natuurwerkdag in Mesch bij de Waardhoff. Onder meer pruimen- en appelbomen gesnoeid. De Pruimen zijn geënt op Sleedoorns.

Later in de middag fossiele graafgang uit het Krijt gevonden bij het ENCI-meertje. In de zeebodem van de Krijtzee groeven allerlei dieren rond. Op een bepaald moment vormde zich in deze verstenende zeebodem in de kalk (mergel) een laag vuursteen (kieselzuur) rond deze gangen. Hierdoor ontstond er een mooie holle pijp. Er bloeit nog geel Biggenkruid op de Sint Pietersberg. Ook het paarse Brunel (Bijenkorfje) bloeit nog. Kars Veling van de Vlinderstichting vertelt op tv over de 20 dagvlindersoorten die er nog worden waargenomen in het zachte weer. De bewolking verhindert deze dag een nieuw temperatuurrecord.

Zondag 8 november. Blauwe Reiger in het bovenste topje van een fruitboom in Banholt. Zachte dag met 18.4°C. Oranje Luzernevlinder, Dagpauwoog en Bruinrode Heidelibel op de Sint Pietersberg.

Donderdag 12 november. Rouwmantel in stapel hout op Terschelling. Ook deze vlinder overwintert als volwassen vlinder, net als de Dagpauwoog, Atalanta, Kleine Vos en Citroenvlinder. Ook de zeldzame Grote Vos en de weer verdwenen Oostelijke Vos overwinteren als vlinder ("imago"). De Rouwmantel is zeer zeldzaam geworden, ik heb hem nog nooit gevonden.

Vrijdag 13 november. Mooie verse paddenstoelen op grasveldje in Margraten: Geschubde Inktzwammen (met dank aan Tineke de Jong voor de soortbepaling van de paddenstoelen).

Zaterdag 14 november. Intocht Sint Nicolaas in een druk en regenachtig Eijsden. Aalscholvers op het eiland tegenover de meetboot van Rijkswaterstaat.

Zondag 15 november. Stormachtige dag. Alweer Kraaien in de weer met Walnoten, nu langs de Kloppenbergweg. Witte Zwanen midden op de Maas (3 stuks) en tientallen witte Ganzen aan de kant van Ternaaien. Het stuk ondiepte en aangrenzende oever daar heet in Lanaye: "Piralève".

Natuurbericht: de Boommarter is weer waargenomen in Zuid-Limburg (Vijlenerbossen).

Donderdag 19 nov. Een overvolle Bukelbeek stroomt langs het Savelsbos.

Vrijdag 20 november. Wilde Eenden op de waterbuffer tussen Banholt en Bruisterbosch. Op tv de schitterende film van Cees van Kempen: "De terugkeer van de Ijsvogel". Je kunt het blauwe vogeltje ook zien langs de Maas, Voer en Berwijn. Bij sommige mensen komt hij zelfs op bezoek bij de vijver!

Zaterdag 21 november. Als nationale vogel wordt in Nederland gekozen voor de Grutto. Een mooie keuze. Wel 85% van alle Grutto's ter wereld broedt in

Nederland. Op de parkeerplaats van de supermarkt in Haccourt laat een rondvliegende Zwarte Kraai een Walnoot gewoon in de drukte op het asfalt vallen, gaat in een boom zitten en komt terug om de noot weer op te halen. Slimme vogels! Het koude weer is terug met slechts 5.0°C.

Maandag 23 november. Kring om de maan (rond 19u).

Dinsdag 24 november. Er valt weer natte sneeuw in Margraten. Pa vertelt hoe hij als kind ging helpen bij het limonadefabriekje van de Haan (Henquet) in de Kerkstraat. De "Limmenaadsjtaal", lag links van het nog bestaande brouwerijhuis.

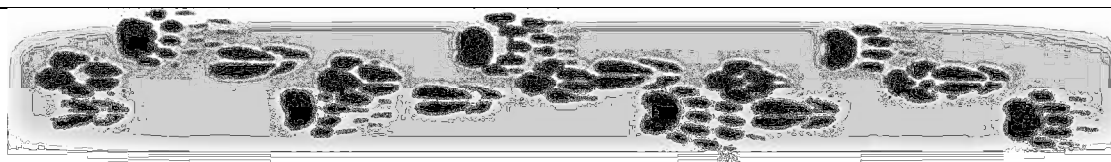
Donderdag 26 november. Atalanta in de Julianalaan te Margraten.

Vrijdag 27 november. Auto bevroren. In de middag nog steeds Atalanta's actief in de zon in Margraten, zelfs 2 stuks gezien. In de avond lezing Robbert Dijkgraaf op tv over Zwarte Gaten en andere hemellichamen zoals Supernova's. Ook "Betelgeuze" komt ter sprake, een Rode Superreus die "binnenkort" een Supernova kan worden. Als dit gebeurt, dan krijgen we langdurig een hele heldere ster te zien, niet te vergelijken met wat de nu nog levende mensen ooit hebben gezien.

Zaterdag 28 november. Kraai met Walnoot in de Trichterweg. Op de Sint Pietersberg bloeit nog Boerenwormkruid ("Kroetwès").

Zondag 29 nov. Grote Zilverreiger aan de Grubbe in Banholt. Kraaien in de weer met Walnoten in St. Geertruid. Let ik er nu meer op dan eerst waardoor

ik dit meer zie? Of laat men de Walnoten meer afvallen dan vroeger, toen deze noten nog geoogst werden door ze van de bomen af te slaan? In dit verband herinner ik me de term “Nuuët külle” (“nne kuul” is een stok). In ieder geval stormt het flink vanavond, alles zal nu wel op de grond gevallen zijn.

De weerkundige herfst van 2015 viel in enkele delen uiteen. Eerst was september en een groot gedeelte van oktober koud, onverwacht gevolgd door een heel warme november. Vooral de eerste twintig dagen van november waren erg warm.

Woensdag 2 december. In de middag klaart het op. Heerlijk weer (11.5°C). Aardhommel in Margraten. Bij de vogelliefhebbers is de sensatie al enkele dagen een Witkopgors bij Broekhuizen (Noord-Limburg). Deze Gors is een dwaalgast uit Siberië.

Donderdag 3 december. Vele Vuurwantsen in de zon in Nuth (onder een boom in de Industriestraat).

Vrijdag 4 december. De ochtend is donker en regenachtig. Ik tref de heer en mevrouw Bosch in Breust. Ter sprake komen het verschil tussen een Langpootmug (“Knoeëzjel”) en een Hooiwagen (“Huiwaoëgel”). De eerste vliegt rond, de tweede heeft geen vleugels en kun je bijvoorbeeld vinden in een ouderwetse boerenschuur. Grappig woord in dit rijtje is ook de “Potjuükel” (Langpootmug in het Gronsvelds woordenboek). De middag verloopt zonnig. Atalanta zonnend op de voorgevel van het Ursulinenconvent. Alweer een mooie decemberwaarneming! Vincent Gustings ziet 4 Grote Zilverreigers in het Gerendal bij Schin op Geul. De Zwartbuikwaterspreeuw foerageert nog steeds bij de vistrap bij Warnsveld en werd er de hele herfst waargenomen. Mooie foto's van deze vogel zijn te zien op de site Waarneming.nl.

Zaterdag 5 december. Ten zuiden van het dorp Oost ligt er een weggetje met een toepasselijke naam (de “Sinterklaosgats”, oftewel Sint Nicolaassteeg). Of de Sint 's nachts gebruik maakt van dit pad is mij niet bekend. Wel dat je hier nog regelmatig zangvogeltjes als de Putter kon aantreffen.

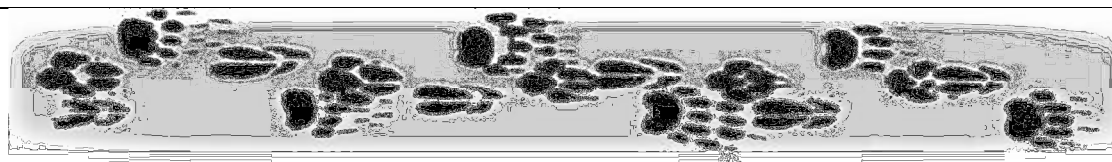
Jacques Pitors

Plots meer Dassen in onze contreien!!!???

<i>Aantal getelde Dassen</i>		
Jaar	Totaal Aantal	Aandeel jongen
2015	201	117
2014	167	74
2013	189	82
2012	159	77
2011	146	68
2010	163	80

In de december 2014 uitgave van De Wissel, jaargang 21 nummer 4, publiceerde ik een tabel met door ons getelde aantallen dassen in de afgelopen jaren 2010-2014. Met in de toelichting als commentaar dat de situatie redelijk stabiel leek. Geen echte groei.

Dit jaar, in 2015 dus, is daar plots verandering in gekomen. Wij telden ongeveer 25% meer Dassen. Waaronder veel méér jongen. Ongelooflijk!

De afgelopen jaren is het leefgebied van de Das in Eijsden-Margraten alsmaar kleiner geworden. Vele hectares boomgaarden, zowel hoogstam als laagstam, zijn verdwenen. Omgezet in akkers, in woonwijken (zoals Poelveld), in industrieterrein. Ook de druk in het buitengebied neemt steeds maar toe. Meer wandelpaden met meer wandelaars, meer loslopende honden, meer mountainbikers, meer overig sluikverkeer door voertuigen etc. etc. Meer lawaai van de autoweg en van andere wegen. Nog steeds veel verkeersslachtoffers.

Een verklaring hiervoor kan ik zo een twee drie niet geven. Ik kan alleen hopen dat het geen uitschieter is maar dat komende jaren het aantal op het niveau van 2015 blijft.

Jean Creuwels
Coördinator dassenwerkgroep DASLICHT

Bijzondere waarnemingen/ervaringen gezocht!

Ziet u wat bijzonders in de natuur? Maakt u iets bijzonders betreffende natuur en/of milieu mee? Zet het op papier of laat het de redactie weten. Dat kan ook via onze IVN Eijsden internet pagina's: op de homepage staat onderaan een knop waarmee op een eenvoudige manier waarnemingen gemeld kunnen worden.

Ons mededelingenblad is voor en van de leden!

Hebt u foto's, dia's, natuurtijdschriften, natuurboeken die u kunt missen? Van harte welkom.

Jean Creuwels

ZONDAG 22 NOVEMBER: ONBEKOMMERD!

De storm van de laatste dagen heeft de nog overgebleven gekleurde bladeren van de bomen geblazen en met de regen komt een einde aan de prachtige herfst van 2015.

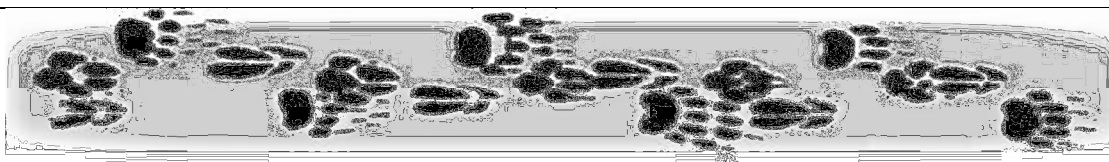
De temperatuur is gedaald tot ongeveer vijf graden.

Vandaag besluiten we het Savelsbos maar eens achter ons te laten en vanuit Gronsveld op 'struintocht' te gaan richting Maas.

De bermen zijn nog wit van de Madeliefjes en de rozebottels en sleedoornbessen geven kleur aan de struiken langs de Köbbesweg. Maar wat is dat toch voor watertje dat daar beneden stroomt? Heeft het een naam? Het stroomt verderop onder de Oosterweg door, rechtsaf, en mondt achter de Hoge Weerd uit in de Maas.

Daar is ook het nieuwe natuureiland in aanleg dat zich uitstrekt richting Eijder Beemden. Een grindstrook in de Pietersplas zit vol Aalscholvers.

Verder lopend in de richting van de Kleine Weerd valt op dat er nog een aantal planten bloeien: paarse Distels, geel Jacobskruiskruid, Bezemkruiskruid

en Bitterkruid, roze en witte Dag/Avondkoekoeksbloemen, een enkele blauwpaarse Brunel.

Overal langs het water hebben de Bevers hun knaagsporen achtergelaten. In de ruige strook die nog is overgebleven tussen de Maas en de kale, pas aangelegde nevengeul, vinden we de Doornappel die met zijn stekelige vruchten zijn naam alle eer aandoet. Zijn kleinere familielid de Nachtschade bloeit nog met tientallen witte bloemetjes. Een plukje Warkruid hangt in een verdroogde distel.

Ooit hoorden we hier op een zomeravond de bijzondere roep van de Kwartelkoning, zou hij nog eens terugkomen?

We komen ten slotte aan het eind van de Kleine Weerd uit bij het monument voor Jac. P. Thijsse. Vier vogels zijn uitgehakt in de steen. 'Onbekommerd' staat er op.

Ja, zo moet je de natuur ondergaan. Onbekommerd, als een vrije vogel.

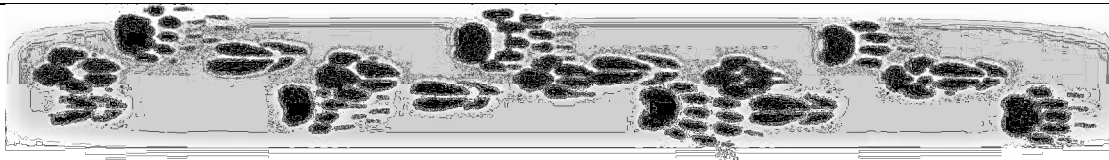
Netty Hornstra

OOK DASSEN STERVEN.

In de zomer van 2001 vond ik 's middags om ca. 12.00 uur op een dassenburcht tussen Eckelrade en Sint Geertruid een uiterst klein, angstig piepend jong dasje. Das en Boom gebeld en de medewerker van de toenmalige pieperdienst, Johan van Lierop uit Valkenburg, haalde he diertje bij mij en Irene Edens thuis op. Jan bracht het diertje naar Beek-Ubbergen bij Das en Boom. Onderzoek leverde op dat het een jong dassenwifje was van 3 weken oud met een gewicht van 700 gram. Tevens dat het diertje een ziekte had en waarschijnlijk daarom door de moeder verstoten was. Het dasje kreeg de gebruikelijk zorgen en ook een naam: Sirene. Zij knapte op maar kon vanwege haar ziekte

niet in de vrije natuur los gelaten worden. Haar verdere leven verbleef zij in een speciale ren waar ze naar hartenlust haar dassenleven kon leiden. Zo nu en dan vergezeld van andere dassen die in de opvang terecht kwamen. Onder andere Rabarber en Dommel. Ook konden bezoekers een kijkje nemen bij die ren. Zij leerde te reageren op menselijk bezoek en kwam min of meer op commando naar buiten. In de zomer van in 2013 bezochten Irene en ik

haar voor achteraf de laatste keer. In de lente van 2015 kreeg Sirene last van hoesten tijdens het eten. Onderzoek leerde dat zij een vergroot hart had waardoor de luchtpijp geïrriteerd raakte tijdens het eten. Aanvankelijk hielp medicatie maar het was al snel duidelijk dat deze kwaal niet meer zou overgaan. In augustus verhevigde de kwaal. Na grondig onderzoek bleek de kwaal ongeneeslijk. Om haar verder leed te besparen werd besloten haar te laten inslapen. Sirene is bijna 15 jaar bij Das en Boom geweest en heeft in die tijd grote aantallen bezoekers laten kennismaken met een echte das en velen geïnspireerd zich voor hen in te zetten.

Jean Creuwels

Grutto verkozen tot Nationale Vogel

2e plaats: Merel - 3e plaats: Huismus

Interessant voor leden IVN

KNNV Uitgeverij verrast deze maand met **nieuwe natuurboeken** en een **na-jaaarsactie!**

Nu tot 50% korting op KNNV natuurboeken

Ga naar onze feestelijke najaarsactie, **ACTIE** (www.knnvuitgeverij.nl/NL/webwinkel/acties);
geldig t/m 31 december 2015.

Veel nieuwe natuurboeken

Deze maand veel nieuwe onderwerpen: ga naar **NIEUW!** en **BINNENKORT**

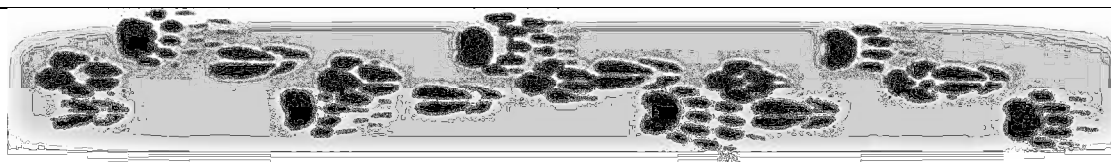
Inspiratie voor de feestmaanden

Ook interessant: **CADEAUTIPS** voor de feestmaanden.

Met vriendelijke groeten,

Kathrin Ohrmann

Promotie

HET BESTUUR

Voorzitter: Vacature

Secretaris: Jacques Piters
Vogelzang 15
6245 BS Eijsden tel. 06 445 91 557

Penningmeester: Vacature

Vicevoorzitter Maarten v.d. Sande
Jekerstraat
Maastricht tel. 043 409 48 61

Lid Suzanne van de Wiel
Reijershaag 77
6228 HB Maastricht tel. 043 361 17 18

Verenigingslokaal: "De Dassenburcht"
Kampweg
Gronsveld

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht/Venel	Jean Creuwels	361 61 95
"De Woelratten"	Maarten v.d. Sande	409 48 61
Lezingen	Jean Creuwels	361 61 95
Vogels	Philippe Meijer	457 23 70
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	352 11 09
Gebouw	vacature	
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen t.n.v. IVN-Eijsden:

Giro rekening: NL05 INGB 0000 927056 Onder vermelding van reden betaling.

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur- worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl .